

OŠETŘOVATELSTVÍ

JAKO VĚDNÍ OBOR; JEHO METAPARADIGMA (ot.č.19)

SOUHRN

Metaparadigma ošetrovatelství představuje globální pohled na to, čím se ošetrovatelství jako věda zabývá.

Protože ošetrovatelství není pouze teoretickou vědou, ale i praktickou disciplínou, jeho metaparadigmatické pojmy a tvrzení zohledňují nejen čistě teoreticko-výzkumné cíle týkající se oblasti jeho zájmu, ale i prakticko-klinické cíle, tj. v ošetrovatelském procesu zachovat zdraví a kvalitu života, resp. eliminovat nemoc pacienta. Na této hierarchické struktuře, tzn. na úrovni disciplinárního paradigmatu, je tento záměr podaný velmi všeobecně a abstraktně. Jeho konkretizace spadá do kompetence dalších hierarchických struktur – poddisciplinárního paradigmatu (konceptuální modely ošetrovatelství) a na ně navazujících ošetrovatelských teorií. Úvahy o funkcích metaparadigmatu je možné shrnout do čtyř požadavků, které má správně vytvořený systém metaparadigmatických pojmů a soudů jakékoli vědní disciplíny splňovat:

Požadavek 1.

- metaparadigma má identifikovat specifickou oblast zkoumání určité vědy odlišnou od oblasti zkoumání jiných věd prostřednictvím systému pojmů a soudů, který prezentuje pro danou disciplínu jedinečnou perspektivu výzkumu a praxe,

2.

- metaparadigma má prostřednictvím globálních a zároveň ne nadbytečných pojmů a tvrzení souhrnným způsobem obsáhnout všechny jevy spadající do zájmu dané disciplíny,

3.

- metaparadigma má být neutrální vzhledem k jeho specifickým vnitřním perspektivám, má být tedy do takové míry všeobecné, aby v sobě vytvářelo dostatečný prostor pro vznik a rozvoj specifických, navzájem odlišných poddisciplinárních postojů a perspektiv,

4.

- metaparadigma má mít z hlediska svého obsahu i rozsahu nadnárodní charakter.

Struktura a obsah ošetrovatelského metaparadigmatu

Prostřednictvím **čtyř nerelačních** (analytických, definičních) **tvrzení** jsou v ošetrovatelství definované jeho čtyři metaparadigmatické pojmy následovně:

1. osoba je chápána jako jakýkoli účastník – jednotlivec, rodina, komunita, jiná skupina – ošetrovatelské péče.

- ošetrovatelství se zabývá zákony, které řídí životní proces, pohodu a optimální fungování osoby v nemoci anebo ve zdraví.

2. prostředí je souhrn signifikantních jiných okolností (ve kterých péče probíhá), jako i souhrn jakýchkoli podmínek a okolností, které souvisejí se zdravím osoby, resp. ve kterých se realizuje ošetrovatelská péče.

- ošetrovatelství se zabývá modelováním chování osob v interakci s prostředím v normálním životě, jako i v kritických situacích.

3. zdraví je definované jako stav pohody osoby jako příjemce ošetřovatelské péče v průběhu ošetřování,

- ošetřovatelství se zabývá ošetřovatelskou péčí a procesy, které způsobují pozitivní změnu zdravotního stavu osoby.

4. *ošetřovatelská péče* se pokládá za souhrn všech činností, které vykonávají sestry ve prospěch osoby anebo společně s ní, jako i souhrn cílů či výsledků těchto činností.

- ošetřovatelství se zabývá integritou anebo zdravím osob, přičemž zohledňuje (předpokládá), že jsou v neustálé interakci se svým prostředím (Palenčár, 2009).